

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 18. marraskuuta 2022
(OR. en)

14749/22

LIMITE

TELECOM 457
COMPET 897
MI 821
DATAPROTECT 312
JAI 1464
JUSTCIV 148
PI 155
CODEC 1742

Toimielinten välinen asia:
2022/0047(COD)

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 14740/22
Kom:n asiak. nro: 6596/22

Asia: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä (datasäädös)
– Tilanneselvitys

I JOHDANTO

- Komissio hyväksyi 23. helmikuuta 2022 ehdotuksen asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä (datasäädös)¹.
Datahallintosäädöksen jälkeen kyse on toisesta toimesta komission ehdottamassa toimenpidesarjassa, josta ilmoitettiin vuoden 2020 Euroopan datastrategiassa². Kyseessä on horisontaalinen säädös, jota on lähiaikoina tarkoitus täydentää alakohtaisilla säännöksillä.

¹ Asiak. 6596/22.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52020DC0066>.

2. SEUT 114 artiklaan perustuvan komission ehdotuksen pääasiallisina tavoitteina on varmistaa oikeudenmukaisuus datan arvon jakamisessa datatalouden toimijoiden kesken ja edistää datan saatavuutta ja käyttöä. Ehdotetulla datasäädöksellä pyritään tarkemmin sanoen helpottamaan datan saatavuutta ja käyttöä kuluttajien ja yritysten keskuudessa parantamalla tuotteiden (esimerkiksi esineiden internet) käytön tuloksena tuotetun datan yhteiskäyttöön liittyvää oikeusvarmuutta, laatimaan säännöt datan yhteiskäyttöä koskevien sopimusten vilpittömyyden varmistamiseksi ja mahdollistamaan se, että julkisen sektorin elimet voivat käyttää yritysten hallussa olevaa dataa tilanteissa, joissa on kyse poikkeuksellisesta tarpeesta. Ehdotuksella pyritään myös helpottamaan datankäsittelypalvelujen tarjoajien vaihtoa, otetaan käyttöön suoja-toimia laitonta EU:ssa olevan muun datan kuin henkilötietojen kansainvälistä siirtoa tai viranomaisten siihen pääsyä vastaan ja esitetään yhteentoimivuutta koskevien standardien kehittämistä datan uudelleenkäytölle sektoreiden välillä.
3. Euroopan parlamentissa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE) on nimetty datasäädöstä koskevista neuvotteluista vastaavaksi valiokunnaksi. Esittelijä, Euroopan parlamentin jäsen Pilar Del Castillo Vera (EPP, Espanja) julkaisi mietintöluonnoksensa 14. syyskuuta 2022. Sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunta (IMCO), oikeudellisten asioiden valiokunta (JURI) ja kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE) osallistuvat yhteistyöhön. Lopullinen äänestys Euroopan parlamentissa on tarkoitus järjestää maaliskuussa 2023.
4. Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa³ ja Euroopan alueiden komiteaa⁴ pyydettiin antamaan ehdotuksesta lausuntonsa. Talous- ja sosiaalikomitean lausunto toimitettiin 15. kesäkuuta ja alueiden komitean lausunto 22. kesäkuuta 2022.
5. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu antoivat 5. toukokuuta 2022 yhteisen lausunnon ehdotuksesta⁵.

³ [CES0850/2022](#)

⁴ [CDR1959/2022](#)

⁵ Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto [02/2022](#).

6. Euroopan keskuspankki antoi omasta aloitteestaan ehdotuksesta lausunnon⁶ 5. syyskuuta 2022.
7. Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin antoi omasta aloitteestaan ehdotuksesta lausunnon⁷ 20. heinäkuuta 2022.

II KÄSITTELY NEUVOSTOSSA

8. Neuvostossa ehdotusta on käsitelty televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä. Televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmä aloitti ehdotuksen käsittelyn maaliskuussa 2022 Ranskan puheenjohtajakaudella. Komissio esitteli ehdotuksen ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin yksityiskohtaisesti, minkä jälkeen valtuuskunnat kävivät alustavan keskustelun ehdotuksen useimmista näkökohdista. Puheenjohtajavaltio Ranska sai datasäädösehdotuksen ensimmäisen käsittelyn päätökseen televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä 3. toukokuuta 2022.
9. Televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä tehdyn työn lisäksi puheenjohtajavaltio Ranska järjesti kolme työpajaa, joihin osallistui komissio ja jäsenvaltioiden asiantuntijoita. Työpajat tarjosivat tilaisuuden käsitellä tiettyjä kysymyksiä ja selvennyspyyntöjä ja mahdollistivat samalla suoran vuorovaikutuksen jäsenvaltioiden asiantuntijoiden ja komission välillä.

⁶ [OJ C 402 19.10.2022, p. 0005](#)

⁷ [BEREC High-Level Opinion on the European Commission's proposal for a Data Act](#)

10. Puheenjohtajavaltio Ranska pyysi 25. toukokuuta 2022 jäsenvaltioita toimittamaan alustavat tekstiehdotuksensa ja kirjalliset huomautuksensa koko ehdotustekstistä 15. kesäkuuta 2022 mennessä.
11. Puheenjohtajavaltio Tšekki laati jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella ensimmäisen kompromissitekstin, joka esiteltiin televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä 19. heinäkuuta sekä 5. ja 15. syyskuuta 2022. Ehdotetuilla muutoksilla pyrittiin käsittelemään seuraavia korkean tason kysymyksiä, jotka ovat edelleen neuvoston keskustelujen keskiössä:
- a) **Soveltamisala**: yhtäältä erityyppisten tietojen ja niitä koskevien lukujen välille luotiin selkeämpi yhteys (aineellinen soveltamisala). Toisaalta oikeusvarmuus parani alueellisen soveltamisalan osalta, erityisesti rajoittamalla se koskemaan käyttäjiä unionissa.
 - b) **Määritelmät**: tekstiin lisättiin useita määritelmiä joko tekstin yhdenmukaistamiseksi datahallintosäädöksen kanssa (”henkilötiedot”, ”muut kuin henkilötiedot”, ”suostumus” ja ”rekisteröity”) tai keskeisten käsitteiden, kuten ”asiakas”, ”digitaalinen omaisuus”, ”toimitilat” ja ”data-avaruuksien ylläpitäjät” selventämiseksi. Toisia tarkennettiin mahdollisuuksien mukaan. Joissakin tapauksissa on kuitenkin vielä päätettävä, ovatko samojen termien uudet määritelmät perusteltuja, vai olisiko olemassa oleviin määritelmiin palaaminen tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto.
 - c) **Vuorovaikutus voimassa olevan horisontaalisen ja alakohtaisen lainsäädännön kanssa**: koko tekstiin tehtiin muutoksia, joilla pyritään käsittelemään datasäädösehdotuksen suhdetta muuhun asiaankuuluvaan lainsäädäntöön, kuten yleiseen tietosuojasetukseen (GDPR), muiden kuin henkilötietojen vapaata liikkuvuutta koskevaan asetusehdotukseen sekä datahallintosäädökseen. Muutokset liittyvät esimerkiksi eri asetusten nojalla perustettujen eri lautakuntien rooliin ja kansallisten nimettyjen elinten toimivaltaan valvottaessa tapauksia, jotka kuuluvat samanaikaisesti eri järjestelmien piiriin.

d) **Datan jakaminen yrityksiltä viranomaisille poikkeuksellisen tarpeen perusteella:**

V luvun säännökset ja soveltamisala määriteltiin tarkemmin niiden laajuuden rajoittamiseksi ja selkeämmän kuvan antamiseksi ”poikkeuksellisen tarpeen” käsitteestä sekä ”yleisestä hätätilasta” ja ”yleisestä edusta”. Tämän ja lisätakeiden, jotka koskevat esimerkiksi julkisen sektorin elinten kolmansien osapuolten saataville asettamia tietoja tai henkilötietoja koskevia pyyntöjä, tavoitteena on varmistaa yrityksiltä viranomaisille tapahtuvan datan jakamista koskevien säännösten yhdenmukainen soveltaminen.

e) **Datankäsittelypalvelujen vaihtaminen:** joissakin muutoksissa käsiteltiin datankäsittelypalvelujen tarjoajien velvoitteita. Palveluntarjoajien ei tulisi estää asiakkaita vaihtamasta palveluntarjoajaa ja siirtämästä kaikkia tietojaan. Tällaiset velvoitteet koskevat esimerkiksi sellaisten esteiden poistamista, jotka estävät asiakkaita pitämästä yllä toiminnallista vastaavuutta tai asiakkaiden oikeutta korkeaan turvallisuustasoon koko siirron ajan.

12. Valtuuskuntien kanssa käydyn laajan keskustelun jälkeen ja ottaen huomioon jäsenvaltioiden suulliset ja kirjalliset lisäkommentit puheenjohtajavaltio Tšekki laati toisen kompromissiehdotuksen. Keskustelu televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä alkoi 27. lokakuuta, ja siinä käsiteltiin ensin asetuksen soveltamisalan lisämäärittelyä ja uusia määritelmiä, kuten ”viralliset tilastot” ja ”unionin elimet”.
13. Tämän jälkeen keskustelussa keskityttiin äskettäin käyttöön otettuun ”helposti saatavilla olevien tietojen” käsitteeseen ja liikesalaisuuksien luottamuksellisuuden suojaan. Erityistä huomiota kiinnitettiin ”kohtuullisen korvauksen” mekanismin selventämiseen datan asettamiseksi saataville datan haltijalle. Käsiteltiin myös kohtuuttomia sopimusehtoja, datan jakamista yrityksiltä viranomaisille koskevien säännösten suppeampaa soveltamisalaa, edellytyksiä tilanteille, joissa datan poikkeuksellinen tarve ei perustu yleiseen hätätilanteeseen tai liity siihen, sekä tilastointia varten esitettyjä datapyyntöjä. Valtuuskunnat keskustelivat myös suunnitteluelvoitteisiin liittyvien säännösten erillisestä soveltamispäivästä.

14. Toisen kompromissiehdotuksen analysointia jatkettiin 8. marraskuuta 2022. Ehdotetuilla muutoksilla pyrittiin selkeyttämään tehokasta palveluntarjoajan vaihtamista koskevaa säännöstä ja laajentamaan sen soveltamista erityisesti pidentämällä 30 päivän irtisanomisaikaa, jonka kuluessa käyttäjän on irtisanottava sopimus, kahteen kuukauteen ja määrittelemällä paremmin vaihtamista koskevien teknisten velvoitteiden soveltamisala. Valtuuskunnat pystyivät myös esittämään näkemyksensä uudesta suoja-toimenpiteestä, jolla estetään datan mahdollinen katoaminen siirron aikana, sekä joistakin yhteentoimivuuden helpottamiseksi tehdyistä lisäyksistä, kuten nimenomaisesta viittauksesta standardeja koskevaan verkkorekisteriin ja yhteentoimivuutta koskevista avoimista eritelmistä.
15. Muita käsiteltyjä kysymyksiä olivat muun muassa seuraavat: eri kansallisten toimivaltaisten viranomaisten väliset yhteydet, yhteisten eurooppalaisten data-avaruuksien käsite sekä monet lisämuutokset säännösten yhdenmukaistamiseksi GDPR:n ja datahallintosäädöksen kanssa.
16. Avoinna olevien teknisten kysymysten ratkaisemiseksi puheenjohtajavaltio Tšekki järjesti 15. marraskuuta 2022 verkkotyöpajan komission ja jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa. Työpajan tarkoituksena oli käsitellä datasäädöksen II ja III luvun mukaisia muun datan kuin henkilötietojen jakamista koskevia erityistapauksia. Lisäksi samana päivänä pidettiin iltapäivällä televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmän kokous, jossa keskusteltiin useista lisäaiheista, joihin tarvittiin lisäselvennyksiä, erityisesti datasäädöksen ja muun lainsäädännön (GDPR, uusi sisämarkkinoiden hätäapuväline, kyberresilienssisäädös) välisestä vuorovaikutuksesta. Eräät valtuuskunnat totesivat kokouksessa, että ehdotuksen tiettyjä näkökohtia on vielä pohdittava tarkemmin erityisesti sen selventämiseksi, mitkä tuotteet kuuluvat II luvun soveltamisalaan.
17. Toisen kompromissitekstin käyttöönoton jälkeen puheenjohtajavaltio Tšekki asetti täydentävien kirjallisten kannanottojen määräajaksi 18. marraskuuta 2022. Puheenjohtajavaltio Tšekki laatii kolmannen kompromissitekstin jäsenvaltioiden panoksen perusteella ja ottaen huomioon televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä käydyt keskustelut ja harkitsee, voiko teksti olla pysyvien edustajien komitean toimeksiannon perustana.

III PÄÄTELMÄ

Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään panemaan merkille tämä puheenjohtajavaltion tilanneselvitys, jotta se voidaan toimittaa televiestintäkokoonpanossa kokoontuvan liikenne-, televiestintä- ja energianeuvoston 6. joulukuuta 2022 pidettävään istuntoon.
